

Sisältökohta luku 2 (2.1.3.) Psykologi- ja kuraattoripalvelut (Kasvatuksen ja oppimisen toimiala) ja tiivistelmäkohta 8

Tiivistelmäkohta 8.

Vantaalla koulukuraattoreilla ja -psykologeilla yksilötyön osuus on korostunut. Tämä johtuu muissa palveluissa olevista pitkistä jonoista ja perustason lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kärsimästä resurssivajeesta. Opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit tukevat osaa myös sellaisista asiakkaista, joiden tilanne vaatisi hoidollisempia palveluja. Lisäksi arviointikertomukset sivut 72–74, johtopäätökset alla:

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset:

Vantaalla koulukuraattoreilla ja -psykologeilla yksilötyön osuus on korostunut, vaikka lain mukaan yhteisötyön tulisi olla ensisijainen työmuoto. Yksilötyön korostuminen johtuu muissa palveluissa olevista pitkistä jonoista sekä perustason lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kärsimästä resurssivajeesta. Opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit tukevat osaa myös sellaisista asiakkaista, joiden tilanne vaatisi hoidollisempia raskaampia palveluja. Vuonna 2021 tehty päätös psykologi- ja kuraattorivakanssien lisäämisestä vuoden 2022 alusta on sinänsä erinomainen asia. Vakanssilisäys mahdollistaa sitovien asiakasmitoitusten toteutumisen. Tarkastuslautakunta pitää kuitenkin huolestuttavana sitä, että psykologien vakansseista on jatkuvasti noin 30 prosenttia täyttämättä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa seuraavaa:

Taustaksi: Opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit siirtyvät 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueelle. Tämän takia kasvatuksen ja oppimisen toimialan mahdollisuudet vaikuttaa tarkastuslautakunnan toteamiin seikkoihin ovat rajalliset. Katsomme, että seuraavat toimenpiteet edistäisivät lasten, nuorten ja perheiden saamaa tukea, mutta näiden toteuttaminen jää hyvinvointialueen vastuulle.

1. Opiskeluhuollon psykologien palkkoja nostetaan nykyistä houkuttelevammalle tasolle saatavuuden parantamiseksi. Tällä hetkellä tehtäväkohtainen palkka on 3599, 81 € kuukaudessa. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ehdotus on 3900 €. Tämä tarkoittaisi myös opiskeluhuollon esimiesten palkkojen tarkastamista (tällä hetkellä heidän tehtäväkohtainen palkka on 3975,82 € kuukaudessa).

Opiskeluhuollon psykologien saatavuus on suuressa kriisissä Vantaalla (kuten koko maassa). Tilanne on pahentunut loppukevään ja kesän aikana edelleen niin, että nyt n. puolet vakansseista on tyhjinä. Tällä hetkellä psykologipalveluita ei pystytä tarjoamaan lain mukaisesti. Tilanne kuormittaa muita ammattilaisia, kuten terveydenhoitajia ja kuraattoreita kouluilla.

Psykologien ja kuraattorien suureen yksilötyön määrään vaikuttaa myös palvelujen saamisen helppous, mikä toki on hyvä asia. Opiskeluhuollon palvelut ovat kouluilla ja oppilaitoksissa, jolloin vastaanotolle on helppo tulla ja näin ongelmiin päästään puuttumaan usein varhaisessa vaiheessa. Lisääntynyt yksilötyön määrä on osaltaan seurausta myös pandemiatilanteen aiheuttamasta perheiden lisääntyneestä tuen tarpeesta. Psykologi- ja kuraattorityössä tehtiin keväällä uusi seurantajakso tilasto yhteisöllisen opiskeluhuollon määrästä. Eri asteilla (varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, toinen aste) työskentelevät kuraattorit käyttivät työajastaan keskimäärin 21,5 % yhteisölliseen työhön. Eri asteilla työskentelevien psykologien yhteisöllisen työn osuus oli keskimäärin 10 %.

Kaikkien opiskeluhuollon vakanssien ollessa täytettyinä, voidaan psykologi- ja kuraattorityössä toteuttaa nykyistä enemmän myös yhteisöllistä opiskeluhoitoa lain mukaisesti.

2. Ennaltaehkäisevää työtä vahvistetaan vakinaistamalla nyt olemassa olevat varhaiskasvatuksen neljä kuraattoria (työsuhteet ovat nyt määräaikaista 31.12.2022 saakka). Tämä työ kohdistuu koko perheen hyvinvointiin ja vähentää siten myös muiden korjaavien palvelujen tarvetta.
3. Vahvistetaan lasten, nuorten ja aikuisopiskelijoiden matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita edelleen. Nuortenkeskus Nupin vahvistaminen Länteen sijoittuvalla yksiköllä on erittäin tarpeellinen jo toteutettu asia. Perheneuvolan ja terveysasemilla työskentelevien depressiohoitajien ja psykiatristen sairaanhoitajien resurssia olisi myös tarpeen lisätä. Lastensuojelun ja sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen tarpeen arvioinnin resurssivaje näkyy opiskeluhuollon palvelujen lisääntyneenä kysyntänä.

Sisältökohta 1.2 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2021 valtuustokauden strategisten tavoitteiden toteutumisesta

Tiivistelmäkohta 1.

Valtuustokaudella 2018–2021 asetettiin yhteensä 137 strategista vuositavoitetta. Strategisten tavoitteiden toteuttamista ja arvioitavuutta vaikeuttivat kahtena viimeisenä vuotena koronapandemian vaikutukset. Toteutumatta jääneiden tavoitteiden osuus nousi selvästi vuosina 2020–2021. Noin 80 prosenttia valtuustokaudella asetetuista tavoitteista toteutui kuitenkin täysin tai osittain. Tarkastuslautakunta oli valtuustokaudella joko eri mieltä raportoidusta tavoitetoteutumasta tai antoi erilaisia huomautuksia 32 tavoitteen osalta.

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset:

Vantaan strategiaproessi noudatti aiemmilta valtuustokausilta tuttuja menetelmiä. Kaupunkistrategia laadittiin viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden tiiviissä yhteistyössä ja lisäksi osallistettiin myös kuntalaisia ja alueen yrityksiä strategian laadintaan. Vantaan kaupungin strategia ulotettiin kaikille kaupunkiorganisaation tasoille vuosittaisilla strategisilla tavoitteilla. Kaikki toimialat, tulosalueet ja suurin osa tulosyksiköistä tekivät omat tuloskorttinsa, joissa kaupunkitasoiset tavoitteet purettiin oman toimialan, tulosalueen tai tulosyksikön tavoitteiksi. Koko valtuustokaudelle asetettiin 6 painopistealuetta ja näille 20 strategista tavoitetta ja tavoitteille yhteensä 75 mittaria. Mittareista toteutui täysin tai osittain 51 kappaletta (68 prosenttia), kokonaan toteutumatta jäi 22 mittaria (29 prosenttia) ja kahden mittarin (3 prosenttia) osalta mittari ei ollut arvioitavissa. Koronapandemia muutti vuosina 2020 ja 2021 rajusti toimintaympäristöä. Muutamien mittarien tavoitetasoja muutettiin kesken vuotta. Pandemia vaikutti tiettyjen mittarien toteutumatta jäämiseen. Erityisesti työllisyyden parantamiseen, menojen hillitsemiseen sekä joukkoliikenteen asiakasmäärien kasvattamiseen liittyvät mittarit jäivät toteutumatta suurelta osin koronapandemian vaikutusten vuoksi. Vuosittaisia strategisia tavoitteita asetettiin 2018–2021 yhteensä 137. Näistä tavoitteista toteutui raportoinnin mukaan kokonaan tai osittain yli 80 prosenttia. Toteutumatta jäi noin 18 prosenttia tavoitteista ja yhden tavoitteen osalta arviointia ei voinut tehdä. Koronapandemia vaikeutti vuosina 2020 ja 2021 voimakkaasti tiettyjen vuositavoitteiden toteutumista. Kuten painopistealueiden mittareissa myös vuositavoitteiden osalta erityisesti vuosina 2020 ja 2021 vuosittaiset menokehityksen hillitsemiseen ja työllisyyden parantamiseen liittyvät tavoitteet jäivät koronapandemian vaikutusten takia saavuttamatta. Lisäksi 0–17-vuotiaiden huostaanottojen määriä ja ammatillisten opintojen keskeyttämisistä ei pystytty kertaakaan tavoitellusti vähentämään.

Tarkastuslautakunta oli valtuustokaudella eri mieltä raportoidusta toteumasta tai teki muun huomautuksen yhteensä noin 23 prosenttiin tavoitteista. Huomautukset liittyivät yleensä tavoitteiden raportointiin ja mittarointiin, mutta joskus myös tavoitteen epäselvyyteen.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Strategisten tavoitteiden raportointiin ja mittarointiin pitää edelleen kiinnittää huomiota. Valtuustokauden aikana kokonaan toteutumatta jäivät tavoitteet ammatillisten opintojen keskeyttämisen vähentämisestä ja 0–17-vuotiaiden huostaanottojen määrän vähentymisestä. Näihin tulee jatkossa kiinnittää huomiota tilanteen parantamiseksi, joskin oppivelvollisuusiän nostamisella on tarkoitus vähentää opintojen keskeyttämiä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että lisääntyneistä tukitoimista huolimatta pitkien koronasta aiheutuvien etäopiskelujaksojen jälkeen kaikkia opiskelijoita ei saatu palaamaan toivotulla tavalla lähiopetukseen ja/tai jatkamaan opiskelua.

Sisältyköhta 1.2 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2021 sitovien tavoitteiden toteutumisesta

Tiivistelmäkohta 2.

Kaupunginhallituksen raportoinnin mukaan vuoden 2021 sitovista strategisista tavoitteista (yhteensä 39 tavoitetta) oli toteutunut täysin 15, osittain 14 ja 10 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Koronaviruspandemia vaikutti voimakkaasti tiettyjen tavoitteiden toteutumatta jäämiseen (esimerkiksi työllisyyden parantamiseen liittyvät tavoitteet) ja arvioitavuuteen. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kolmen tavoitteen raportoidusta toteumasta, kahden tavoitteen osalta huomautettiin raportoinnista, viiden tavoitteen osalta mittaroinnista. Selkeä mittarointi antaa hyvän lähtökohdan tavoitteiden arvioinnille ja mittaroinnin kehittämiseen pitääkin kiinnittää edelleen huomiota.

Sisältyköhdan teksti kasvatuksen ja oppimisen toimialan osalta:

Sitova tavoite 5.1 Tehdään oppimiskampuksen esiselvitys ja kartoitetaan yhteistyökumppanit

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Esiselvitys ja kartoitus tehty	Tavoite toteutui täysin	Tavoite toteutui täysin.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvässä tavoitetasossa on maininta, että yhteistyökumppaneista osan tulee olla kansainvälisiä toimijoita. Raportoinnin mukaan kansainvälisiä kumppaneita ei ole vielä saatu kontaktoitua. Raportointi kansainvälisten toimijoiden osalta on tulkinnanvarainen.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että kartoitusvaiheen yhteiskumppaneissa on ollut mukana suomalaisia koulutustoimijoita, joilla on vahvoja kansainvälisiä verkostoja. Oppimiskampukselle on myös suunnitelmien mukaan sijoittumassa Variassa käynnistyvä IB-Career Related Programme. Yhteistyöverkostojen kartoittaminen on ollut vaativaa ja aikaa vievää, mistä johtuen alkuun on keskitytty erityisesti suomalaisten koulutustoimijoiden verkoston rakentamiseen.

Sitova tavoite 13.1 Luodaan oppijoiden monikielisyyttä hyödyntävät opintopolut

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Opintopolkujen rakentaminen	Tavoite toteutui täysin	Tavoite toteutui täysin.

Raportoinnin mukaan valmistavan opetuksen opintopolusta on tehty prosessikuvaus. Raportoinnissa kuvattujen suoritettujen toimenpiteiden perusteella on tehty paljon valmistelevaa työtä ja opintopolkujen rakentaminen on edennyt. Opintopolut on raportoinnin perusteella luotu, mutta niiden toimivuus käytännössä jää myöhemmän arvioinnin varaan.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että perusopetuksen oppilaaksi otto perusteita on muutettu siten, että valmistavan opetuksen oppilas voi huoltajan hakemuksesta erityisin perustein jatkaa samassa koulussa, jossa valmistavan opetuksen ryhmä sijaitsee. Koulutulokkaat sijoitetaan valmistavaan opetukseen inklusiivisesti lähikouluunsa. Lisäksi oppilaan siirtyessä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, koulu laatii suunnitelman oppilaan S2-tuesta siirtymävaiheessa.

Sitova tavoite 8.1 Toteutetaan oppivelvollisuuden laajentamisen uudistus onnistuneesti

Uusia käytänteitä on luotu muun muassa lainsäädännöstä tulevien velvoitteiden toteuttamiseksi. Vuodelle 2022 on asetettu tavoitteeksi, että oppivelvollisuuden laajennuksen tarjoamat väylät tavoittavat vantaalaiset nuoret. Jatkossa on tärkeä seurata rakenteiden toimivuutta ja sitä kautta toteutuksen onnistuneisuutta.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että rakenteiden toimivuutta ja laajennetun oppivelvollisuuden toteutumista seurataan aktiivisesti muun muassa perusopetuksen päättävien opintoihin sijoittumista seuraamalla sekä arvioimalla TUVA-koulutuksen toimintaa keväällä 2023. Rakenteiden toimivuutta tarkastellaan säännöllisesti.

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset:

Kaupunginhallituksen raportoinnin mukaan vuoden 2021 sitovista strategisista tavoitteista (yhteensä 39 tavoitetta) oli toteutunut täysin 15, osittain 14 ja 10 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Joidenkin tavoitteiden toteumatta jäämiseen vaikutti voimakkaasti koronapandemia (esimerkiksi monet työllisyyden parantamiseen liittyvät tavoitteet ja joukkoliikenteen käytön edistämistavoite). Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kolmen tavoitteen raportoidusta toteumasta, kahden tavoitteen osalta huomautettiin raportoinnista, viiden tavoitteen osalta mittaroinnista.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Tarkastuslautakunta suosittelee kiinnittämään huomiota mittarien selkeyteen ja ajantasaisuuteen sekä myös varmistamaan, että moniosaisissa tavoitteissa kaikille tavoiteosille on asetettu mittari.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että kiinnittää jatkossa mittarien selkeyteen ja ajantasaisuuteen sekä myös varmistamaan, että moniosaisissa tavoitteissa kaikille tavoiteosille on asetettu mittari.